

MEMÒRIA D'ACTIVITAT ACADÈMICA 2011- 2012

Al llarg d'aquest curs 2011-2012 la Societat Catalana de Genealogia, Heràldica, Sigil·logràfica, Vexil·lologia i Nobiliària (SCGHSVN o "la Societat") va continuar la seva política d'oferir noves propostes d'activitats malgrat la crisi, crisi que va obligar a reduir els cursos de vuit a quatre, però ampliant els tallers de dos a quatre, ja que havien tingut molt bona acollida l'any anterior i que a més eren gratuïts pels socis, a fi efecte de facilitar l'assistència en temps força difícils.

Les novetats van ser: *Jornades de Recerques informàtiques*. Tres sessions a càrrec d'Enric Mayol, on es donaven els recursos per fer recerques genealògiques a través d'internet. Hi van assistir setze persones.

També estava programat un taller per elaborar arbres genealògics, i tot hi haver-hi dotze persones apuntades, es va haver de suspendre perquè a última hora els que s'havien compromès a impartir-lo, es van excusar a causa d'altres compromisos.

Conferències

— 24 d'octubre.- Presentació d'Activitats 2011-2012

Dins de l'acte de presentació de les activitats pel "Curs Acadèmic 2011-2012", va impartir la conferència inaugural del curs, el Dr. Esteban Sarasa Sánchez, amb la titulada: "El Compromiso de Caspe, 600 años después", on es tractava de desenvolupar una exposició sobre les diverses versions de l'aconteixement dins de l'historiografia, donada la importància que va tenir per la història de la Corona d'Aragó en particular i la d'Espanya en general.

— 21 de novembre.- "El llinatge Fatjó dels Xiprers de Cerdanyola del Vallès", a càrrec de Miquel Sánchez i González, historiador i soci de la SCGHSVN. A partir de l'indret de Cerdanyola conegut com lloc de Fatjó (1145), limítrof per ponent amb Sant Cugat, es registra el primer assentament conegut com Mas Fatjó (1299), el qual, posteriorment, evolu-

ciona a Fatjó Superior (1351) i Fatjó dels Aurons (1559).

Aquesta nissaga dels Fatjó s'estendrà successivament a altres masos locals: Pedra (1284), dels Xiprers (1370), del Molí (1426) i Ferrussons (1515), dels quals dos d'ells (Xiprers i Molí) han mantingut el cognom Fatjó viu fins el segle XX, mentre que un tercer (Aurons) manté el Fatjó en el nom del mas, però la nissaga propietària va canviar a Margenat a partir del 1669. Són aquestes cinc nissagues Fatjó, establertes a cinc masos de Cerdanyola, les que s'estudien.

— 20 de desembre.- Per tancar l'any 2011 i després de fer la presentació virtual del núm.24 de la revista "Paratge", el Dr. Jesús Portavella ens va impartir la conferència: "Recerca del veritable origen dels noms dels carrers", explicant entre altres coses, que, l'Ajuntament de Barcelona va assumir els noms del carrers procedents de les agregacions dels municipis que es van produir a partir de 1897, sense saber de quin personatge, el qual figurava en la dedicació, es tractava.

També era costum de l'Ajuntament aprovar un nom d'un carrer sense que constés en la documentació, la biografia o el motiu de l'aprovació. A la data de l'aprovació d'un carrer, el consistori sabia el motiu, però molts anys després s'havia perdut la memòria del fet.

Amb uns quants exemples, es veurà la problemàtica i el sistema emprat per descobrir l'origen de la dedicació, on la genealogia ha estat peça important en la recerca.

— 23 de gener. -La primera conferència de l'any: "Legislació, Genealogia i Drets a la societat de la informació", va anar a càrrec Josep Matas i Balaguer, Lt. en Filosofia i Lletres (UB) i Dret (UAB); professor de Gestió de Documents i Arxivística a l'UAB, que ens va parlar de la problemàtica en que ens podem trobar a l'hora de treballar amb dades privades, ja que, el desenvolupament de la societat de la informació multiplica les possibilitats d'obtenir i difondre informació i, al mateix temps, obliga a

reflexionar sobre els drets de les persones. Efectuar treballs de Genealogia ens obliga a controlar l'ús de les pròpies dades i a tenir en compte els drets de la propietat intel·lectual.

6 de febrer.- “Baixa noblesa a les comarques meridionals a l'Edat Moderna”, a càrrec de Salvador J. Rovira i Gómez, professor d'Història Moderna (URV) i especialitzat en Nobiliària, que tal i com es pot pensar llegint el títol, ens va fer una exposició i valoració dels diversos llinatges nobles del sud del Principat durant la Campanya de Salses, la Guerra de Separació, la Guerra de Successió i la Guerra Gran.

— 15 de març.- “L'Arxiu i Biblioteca Episcopal de Vic: Onze segles d'història al servei de la recerca”, a càrrec de Rafael Ginebra i Molins, director de l'Arxiu i Biblioteca Episcopal de Vic, que ens va fer un petit recorregut per la història dels principals fons, tant eclesiàstics com civils, que es troben actualment a l'ABEV.

— 19 d'abril.- “La moneda catalana de la Guerra dels Segadors: Objeto económico y documento político”, a càrrec de José-María de Francisco Olmos, Dr. En Geografia i Història (UCM), especialitzat en numismàtica, epigrafia, emblemàtica i cronologia històrica. Gran coneixedor de la moneda encunyada a Catalunya, ens va fer una interessant exposició de com la moneda, apart de ser una eina important d'intercanvi econòmic, és el principal mitjà de propaganda política d'un govern, a través de les seves imatges i llegendes.

— 11 de juny.- “Els registres de noms i cognoms com a part integrant dels béns culturals i culturals de l'Església”, a càrrec de Mn. Josep-Maria Martí i Bonet, Lt. en Teologia (UPS), Dr. en Història de l'Església (PUGR), diplomad en Paleografia, Diplomàtica i Arxivística i director de l'Arxiu i Museu Diocesà de Barcelona, que ens va parlar de la importància d'estudiar i conservar la documentació que es troba en mans dels arxius diocesans, donada la gran informació que contenen.

Cursos habituals

Com ja és habitual a “La Societat”, al llarg del Curs Acadèmic 2011-2012 s'han continuat celebrant els cursos habituals de formació impartits per professors qualificats i sempre relacionats directament amb les nostres disciplines. A més, com ja és costum es van continuar oferint en la seu de la SCGHSVN, a l'Arxiu Nacional de Catalunya dins l'horari de 7h a 9h del vespre (19h a 21h)

Els cursos que es van realitzar varen ser:

“*Llatí Medieval-Iniciació*”, a càrrec d'Avel·lí André i Gabián, curs que es va haver de suspendre per falta d'assistència.

“*Iniciació a la Paleografia*”, a càrrec de Xavier Mora i Giné, amb vuit assistents.

“*Genealogia*”, a càrrec de Sofia Garçon i Peyrí, amb setze assistents.

“*Recursos Genealògics a Internet*”, a càrrec d'Enric Mayol i Sarroca, amb onze assistents.

Tallers

— Jornades de Recerques Informàtiques. 11 i 12 d'abril de 2012

Degut a la bona acollida que va tenir l'any anterior les Jornades de Metodologia per a la Recerca Genealògica, en aquests curs acadèmic es van programar les “Jornades de Recerques Informàtiques”, a càrrec d'Enric Mayol i Sarroca. Dues sessions per aprendre a fer recerques amb les noves tecnologies que ens ofereix la informàtica. Hi van assistir catorze persones.

— Taller per la correcta utilització del GDS. 13, 14 i 15 de novembre de 2012

Al mes de novembre ja dins del “Curs 2012-2013” es van programar el “Taller d'Utilització del GDS” a càrrec de Joaquim Casals i de Nadal, que va comptar amb l'assistència d'onze persones.

— Taller pràctic de digitalització. 20 i 21 de novembre de 2012.

Donat l'èxit que va assolir aquest taller el Curs 2011-2012, es va tornar a programar de nou el Taller de Digitalització, amb l'assistència de dotze persones.

_ També s'havia programat un Taller d'Heràldica a càrec de Leticia Darna y Galobart, però tot i la seva gratuïtat, no s'hi va apuntar ningú.

Cursos externs

_ Curs de Genealogia a Manresa. Novembre-desembre de 2012

Degut a l'interés en conèixer les pròpies arrels, des de l'Ajuntament de Manresa es va demanar a "la Societat" un curs de Genealogia. El curs, de vuit hores, es va oferir en dos dissabtes de novembre i de desembre, i va ser impartit pels professors de "la Societat", Enric Mayol, especialista en Recursos informàtics i Sofia Garçon, especialista en Genealogia. El curs, organitzat per l'Ajuntament de Manresa, amb la col·laboració de l'Arxiu Comarcal del Bages, va portar per títol "Viatge als orígens de la teva història: Com fer un arbre genealògic?" i va ser eminentment pràctic. Amb aquest es pretenia facilitar les bases per elaborar un arbre genealògic, fins almenys la quarta generació, introduir als alumnes a la recerca en genealogia i en com elaborar un arbre genealògic familiar, així com veure quines fonts es poden utilitzar, la tipologia documental i els recursos genealògics a Internet. La darrera jornada es va completar amb una visita a l'Arxiu Comarcal del Bages, on vam gaudir de les explicacions i del saber del seu director, en Marc Torras, que ens va guiar per les instal·lacions i ens va explicar acuradament el contingut genealògic de diferent documentació, pròpia de la comarca.

El grup d'alumnes, integrat per una quinzena de persones, en la seva majoria neòfits en la matèria, van treballar sobre diferent documentació, van "suar" una mica amb la lectura d'alguns expedients, van trobar resposta a molts dels seus dubtes, i sobretot van quedar gratament emocionats en veure les possibilitats que ofereix Internet a l'hora de fer recerca genealògica, tot consultant la documentació digitalitzada que, cada vegada més, es troba penjada a la xarxa. Finalment se'ls va donar informació sobre diferents programes informàtics de Genealogia on abocar la informació recollida, per tal que cada alumne valori si les seves necessites s'ajusten o no a algun dels programes.

Sortides culturals

_ Dissabte, 12 de novembre.- Visita al Museu Nacional d'Art de Catalunya (MNAC)

Guiada pel nostre President, Juanjo Cortés, es va fer una visita al Museu Nacional d'Art de Catalunya (MNAC) per fer observar al grup de persones que hi van assistir al llarg de tot el matí, els elements heràldics que en qualsevol altre tipus de visita haurien passat desapercebuts. En el recorregut museístic medieval, el grup va poder anar descobrint la decoració heràldica, més o menys evident. Des de la bandera catalana representada en el respalller de la Mare de Déu de Matadars (segona meitat del segle XII); a la decoració de l'antiga casa senyorial de la família Caldes al carrer Montcada de Barcelona, posteriorment coneguda com a Palau Aguilar, on els distintius heràldics destaquen en un dels exemples més rellevants de la pintura catalana del primer gòtic o gòtic lineal on es narra la conquesta de Mallorca per part de Jaume I el Conqueridor (1229); passant pels escuts repartits al llarg dels muntants del retaule dels sants Joans (segle XIV).

_ Dijous, 15 de desembre.-Visita a la Biblioteca del Col·legi d'Advocats

Dissenyada per Enric Sagnier (1858-1931), la Biblioteca guarda un impecable fons propi de llibres de Dret i Jurisprudència, conserva també diversos fons d'advocats prestigiosos, erudits de segles passats, que van llegar les seves biblioteques particulars al Col·legi; col·leccions que s'han anat ampliant amb compra de documents, pergamins i llibres antics.

Gràcies a les bones gestions de la nostra companya Rosa Salvadó, un grup nombrós de socis de "la Societat" van poder admirar, gaudir i passejar per un fons de 300.000 volums, 1.300 pergamins, manuscrits, incunables: llibres, documents, mapes i cartes nàutiques del segle XVI al XIX que ens van meravellar a tots; sobretot per l'insospitat material que conté i per les petites joies que s'hi guarden. No ho haguéssim dit mai. I tal com va expressar la Violeta Picó, la més jove del grup, pel seu antic, endreçat i màgic espai... ens podria haver sortit en Harry Potter de qualsevol racó.

_ Divendres, 24 de febrer.- Visita guiada a l'Arxiu de la Corona d'Aragó.

Guiats per la Sra. Beatriz Canellas, cap del Departament de Descripció de l'Arxiu, una vintena de persones van poder comprovar la gran quantitat d'informació documentació de la que disposa i veure una sèrie de documents com el Cartulari de Sant Cugat i altres joies del delito dels paleògrafs.

_ Dissabte, 12 de maig. Sortida cultural a Puigcerdà Visita a l'Arxiu Comarcal de la Cerdanya, guiats per la seva directora, Sra. Erola Simon, que va explicar les línies d'actuació que duen a terme, incidint especialment en els processos de digitalització. Les vint-i-cinc persones que gaudiren de la sortida, també van poder admirar una bona mostra dels pergamins que s'hi custodien. En acabar la visita a l'Arxiu, Oriol Mercadal, director del Museu Municipal de Puigcerdà els va guiar i explicar l'evolució històrica de la ciutat a través d'una ruta pels seus carrers.

Diada de "La Societat"

L'any 2012, "la Diada" va està dedicada a la vida quotidiana d'una masia, abans i ara.

Durant tot el dia van anar passant un bon nombre de persones, tant membres de "la Societat", com visitants que aprofitaven la "Jornada de Portes Obertes" de l'Arxiu Nacional de Catalunya, per interessar-se també per les nostres activitats.

Es van programar quatre conferències relacionades amb temes rurals, una exposició amb tota classe d'eines del camp, utensilis habituals de trobar a les masies, vestits típics de la pagesia catalana, música, refranys, llibres... L'exposició es completava amb uns grans panells amb fotografies i dibuixos de les tipologies més freqüents per comarques de les masies catalanes, gentilesa d'Edicions 62, que ens va donar el permís per reproduir-les del seu llibre "La casa rural a Catalunya" de Marc-Aureli Vila i Montserrat Sagarra (Edicions 62, Barcelona, 1980) Com ja va sent habitual dels últims anys, també es va aprofitar la "Diada" per donar els premis als guanyadors del concurs literari "Sant Jordi".

Per acabar, a les 6h de la tarda, es va obsequiar a tots els assistents, amb unes pastes i una copa de cava.

CONFERÈNCIES:

_ "Can Xercavins de Rubí: vuit segles de dinastia rural".-

La primera conferència del matí va anar a càrrec d'Enric Escofet i Xercavins, estudiant de primer curs d'Història a l'UAB, membre d'una de les nissagues més antigues de Rubí, que ha fet un extraordinari estudi sobre la seva família, remuntant-se fins a l'Edat Mitjana. Va ser presentat per la nostra companya Dolors Vila i Llivina (Coordinadora del Grup de Genealogia)

_ "El Mas Bulló, una masia al cor de la Catalunya Vella".-

Araceli Coll i Sanabra, Miquel Domingo i Pujadas, Josep Climent i Parcet, membres del Seminari Permanent de Paleografia, encapçalats pel seu coordinador: Avel·lí André y Gabián, van fer-nos una exposició acurada de les conclusions a les que han anat arribant després d'anys de transcriure i estudiar els pergamins del Mas Bulló. Van ser presentats pel nostre President, Juanjo Cortés i García.

_ "Genealogies de masies"

Entre Esteve Canyameres i Ramoneda i Ramon Rovira i Tubella, dos excel·lents coneixedors del món de les masies, es va organitzar un debat sobre aquest entorn familiar i el seu dia a dia. El debat va ser molt interessant amb força participació dels assistents. Els dos conferencians van ser presentats pel nostre President, Juanjo Cortés i García.

_ "Viure a pagès al segle XXI"

Malgrat tenir emparaulada una conferència amb la directora del nou Museu de la Pagesia de Santa Susana (Maresme) des de feia mesos, a última hora aquesta senyora no es va presentar i vem tenir la gran sort de poder comptar amb el nostre company i bon amic Xavier Salicrú i Siscart, pagès de Sant Genís de Palafolls, que va acceptar de bon grat ocupar el seu lloc i parlar-nos de la seva experiència com propietari d'una masia, que, juntament amb la seva família, conrea productes de cultius ecològics. Es va guanyar moltíssim amb el canvi, ja que la xerrada va ser interessantíssima i va motivar la participació i el col·loqui dels assistents. Com l'anterior, va ser presentat pel nostre President, Juanjo Cortés i García.

EXPOSICIÓ “La vida al mas i pagès”

L'exposició de la “Diada” es va situar al vestíbul de l'Arxiu Nacional i tal i com el seu nom indicava, es dedicà a tot allò que envolta el món de la pagesia catalana: eines, vestits típics dels pagesos, utensilis de cuina i per recol·lectar, etc... Tot ordenat en quatre vitrines horitzontals on s'exposaven alguns exemples de literatura, música, ballets i llibres d'antropologia referents al món rural; eines, un calendari del pagès, etc... Quatre vitrines verticals, una per cada estació de l'any amb una sèrie de petits panells amb refranys al·lusius al camp i al conreu, panells amb imatges de representacions dels mesos i les estacions, productes naturals col·locats en cistellet, utensilis diversos i al centre del vestíbul, tres grans panells amb tipologies típiques de les masies catalanes segons les diferents comarques. A l'entrada, juntament amb els tríptics del programa, hi havia un cistell més gran amb herbes aromàtiques.

L'exposició va ser un èxit i es va donar les gràcies a totes aquelles persones que ens van deixar els objectes: Arxiu Morera-Martí de Gelida, Mayol-Mora; família Gaju; família Rovira-Bordonau; Xavier Salicrú i Siscart del Mas Can Reig de Sant Genís de Palafolls; Ramon Rovira i Tubella; Juanjo Cortés i García; i Maria dels Àngels Espert i Clanxet. Molt especialment també a na Cristina Gómez del Departament de Drets d'Autor del Grup 62.

Andrea Rovira i Bordonau en va ser la comissària; Àngels Espert i Clanxet va tenir cura del disseny i el muntatge i es van ocupar de la difusió i logística Rosa Salvadó i Rumech i Jordi Sunyer i Gomà respectivament.

TALLERS INFANTILS

Com ja va sent habitual els últims anys, es van muntar uns tallers didàctics per als nens que acompanyaven als seus pares a la “Diada”, en col·laboració amb el Departament de Restauració de l'Arxiu Nacional, i com també va sent habitual, van ser un èxit. Durant tot el dia no van parar de passar a dibuixar, retallar, muntar trencaclosques,

etc... Les persones que van tenir cura dels nens i nenes i es van encarregar d'ajudar-los en el taller van ser: Andrea Rovira i Bordonau, Sílvia Crespo i Espert i Jordi Sunyer i Gomà.

III PREMIS LITERARIS DE SANT JORDI

Al migdia, just abans d'anar-nos-en a dinar, es van donar els premis del concurs literari “Sant Jordi”, que en aquesta ocasió va tenir molt poca participació. Les premiades van ser en la categoria d'adult: Núria Roca i Fàbrega i en la categoria infantil: Mercè Mayol i Roca.

Per l'any 2013 es canviaran les bases per mirar de promoure més la participació.

Sopar del soci

El divendres, 15 de juny va tenir lloc la cloenda del Curs 2011-2012 amb el tradicional “Sopar del Soci”, que com el seu nom indica és l'acte dedicat a tots els nostres socis que hi vulguin assistir, i on es lliuren els certificats dels cursos que s'han impartit al llarg de la temporada.

El “Sopar” es va celebrar a la Masia Can Cortada de Barcelona perquè tingués relació amb el tema dedicat a la “Diada”: Les masies.

Na Rosalia, la persona encarregada de les relacions públiques del restaurant ens va assignar el “Menjador Gòtic”, un saló preciós on, repartits en quatre taules, ens vam reunir trenta-dos companys que vam passar una molt agradable vetllada gaudint d'un esplèndid menú consistent en: un pica-pica a base d'embotits casolans, trencadissa d'ous amb patates, xoricets de cantimpalo, escalivada, bunyols de bacallà i “rossejat” de fideus. De segon plat vam poder triar entre cuixa d'ànec, filet ibèric o suprem de salmó fresc i per acabar, profiteroles de postre.

Abans d'acomiar-nos, el nostre President, Juanjo Cortés i García, va dir unes paraules per donar les gràcies a tothom i acomiadar el curs i animar-nos a participar amb les activitats que es preparaven pel proper. Tothom va sortir molt content i satisfet.